

ENTRE LA SATISFACCIÓ PROTOCOLÀRIA I LA DISTÀNCIA POPULAR

Una visita polèmica

Divendres 22 d'abril el rei d'Espanya inaugurava en un acte rígidament institucional, els actes commemoratius del Mil·lenari. El protocol més estricte envoltà aquesta visita al Palau de la Generalitat, qüestionada de bon principi per diverses raons.

Marta Castells

Eren les dotze en punt del migdia del divendres quan els reis d'Espanya, Juan Carlos i Sofia, entraven al Palau de la Generalitat amb el president Pujol i la seva esposa, per tal de celebrar en la més estricta intimitat institucional l'acte inaugural del Mil·lenari.

Només sis-centes persones van poder veure els monarques espanyols amb els propis ulls. La resta de ciutadans van haver d'aconter-se —entre la indiferència i la polèmica— amb el seguiment dels actes a través de la televisió. Un insòlit dispositiu policial va tancar

a la circulació els carrers més pròxims a la plaça de Sant Jaume, va deturar el trànsit per tot el trajecte per on havia de passar la comitiva reial i mantingué allunyats del Palau de la Generalitat fins i tot aquells que s'adreçaven a casa o a la feina.

L'acte inaugural va ser sobretot protocolari. Una excel·lent interpretació de la Capella Reial l'obrí amb música, ja acomodats els convidats —els membres de la comissió del Mil·lenari, els guardonats amb la Creu de Sant Jordi, les primeres autoritats civils, eclesiàstiques i militars i els caps dels diversos partits, llevat d'Esquerra Republicana, que declinà la invitació—

Entre la indiferència i la protesta.

als setials minuciosament distribuïts.

Miquel Coll i Alentorn fou el primer a parlar. En un breu discurs argumentà la celebració, tot explicant com el Parlament de Catalunya decidí d'impulsar la commemoració de la independència política de Catalunya, i en féu una glossa històrica. L'historiador Manuel Mundó, en bilingüe, comentaria amb més detall el fet històric commemorat, emfasitzant que «Catalunya no és el fruit del caprici d'uns idealistes, ni d'una concessió graciosa d'una autoritat superior, sinó de l'esforç de tot un poble».

«El Mil·lenari, volem que ens serveixi per fer una reflexió aprofundida sobre Catalunya», iniciaria després el president Pujol el seu discurs, «per recordar d'on venim, què hem fet, què ens ha anat bé i què ens ha anat malament...». Una intervenció de to moderat, en la qual recordaria les paraules de Ramon d'Abadal: «Catalunya es va obrir al món amb aquests quatre components: l'europeu, l'espanyol, el mediterrani i el de la capacitat d'integració. Tot això relligat per un fet central i cabdal: la identitat catalana». La voluntat de conservar i aprofundir la prò-

conciència de sí misma». El seu discurs, que concloué amb unes frases en català —«la mateixa llengua en què grans poetes com Verdager, Maragall o Espriu oferiren ponts segurs d'entornament entre els diversos pobles d'Espanya»—, fou un recull de referències a la Catalunya que, segons les seves paraules, «ha sabut adaptar-se als avatars dels segles amb admirable sentit de la realitat i clara aspiració de grandesa (...)».

També la Barcelona Olímpica de 1992 aparegué en el discurs reial —no n'hi havia hagut referència en els anteriors—, com a esdeveniment que «coincidirà i es fusionarà amb la celebració del V Centenario del Descubrimiento, ocasió oportuna perquè fem encara més estrets els llaços entre Espanya i l'Amèrica de la nostra estirp». El paper que Catalunya «ha fet i farà» en la construcció d'Espanya i d'Europa, en la «recuperació dels pobles germans d'Amèrica» i de la Mediterrània posava punt final a aquest últim parlament, en què després d'elogiar la fidelitat dels catalans a la seva bandera i a la seva llengua, en català, desitjava «un futur de pau i de grandesa, de treball i de lli-

panya abandonaven el palau i tornaven, per via aèria, a Madrid. La visita no podia haver estat més ràpida i discreta. Tampoc, però, podia haver estat menys polèmica.

Una visita polèmica

La història d'aquesta visita reial, que l'endemà la premsa barcelonina qualificaria, quasi unànimement, de seriosa, protocolària i solemne, a més de ràpida, comença en el moment que el Parlament de Catalunya decideix —per iniciativa d'ERC— de celebrar el Mil·lenari de Catalunya.

Fou una decisió ràpida, com reflecteixen les actes, que donaria pas quasi immediatament a la polèmica, la divisió i els dubtes fins i tot entre els propis partits que acabaven de donar-ne l'aprovació. D'una banda, i malgrat les manifestacions de moderada satisfacció, el PSC i els intel·lectuals, mitjans de comunicació i personalitats del seu entorn es distanciaren aviat intel·lectualment i política del fet mateix de la celebració, al temps que es consideraven «apartats» de l'organització dels primers actes importants de la commemoració —sembla que l'alcalde Maragall hauria volgut tenir algun paper en la cerimònia inaugural. Esquerra Republicana, per la seva banda, anunciava la seva absència en protesta per la invitació al rei d'Espanya perquè presidís l'acte i es distanciava també, a través de les declaracions dels seus líders —uns amb més entusiasme que altres, de Barrera i Colom a Hortalà.

Les acusacions al president Pujol de voler patrimonialitzar la celebració institucional i la visita del rei en dates preelectorals no van trigar a sorgir des de quasi tots els partits i grups d'oposició, lligats d'altra banda de mans i peus pel fet que el rei havia acceptat la presidència de l'acte, cosa que feia difícil oposar-s'hi frontalment, negar-s'hi a assistir o criticar-lo amb la força que haurien desitjat. Aspectes tangencials, com la no-inviteció a l'acte a la totalitat dels parlamentaris catalans, o l'oblit d'eurodiputats, diputats i senadors a Madrid, també van ser criticats, mentre la Generalitat es disculpava tot al·legant les reduïdes dimensions del Saló de Sant Jordi, on s'havia decidit celebrar la inauguració.

El carrer, entre la fredor i la contestació

Al carrer, una vegada es conegué el programa de la visita reial, la indiferència de bona part dels ciutadans i la campanya de protesta encetada per

Manifestació de l'MDT a la Rambla.

pia personalitat i, «al mateix temps, la voluntat de contribució espanyola, de contribució a una tasca comuna» van ser el punt central del parlament presidencial. Aquesta commemoració, clouria el president, «es fa per aportar el nostre patrimoni a un projecte (...) volem que vós, majestats, amb el que representeu, ens acompanyeu en aquest projecte», fou la última frase, en català, d'un discurs bilingüe.

El rei Juan Carlos tancà l'acte tot expressant la seva satisfacció per commemorar que «mil anys atrás la admirable tierra catalana comenzara a cobrar

bertat, al costat dels altres pobles d'Espanya i del món».

Montserrat Caballé havia cantat ja, abans de la intervenció del president Pujol, dues cançons de Toldrà i Mompuu, i tan sols restava, per acabar la cerimònia, la recepció al Pati dels Tarongers. Exquisits canapès, caves d'etiqueta reial i converses formals —en to de moderada i cerimonial satisfacció— conclourien, en poca estona, una celebració en la qual les mesures de seguretat, el protocol, i la rígida selecció dels participants foren protagonistes. A les dues i cinc minuts, els reis d'Es-

l'independentisme donaria peu perquè la premsa preveïés —com es comprovaria després— un clima fred, sense entusiasme.

Les importants mesures de seguretat vestides, amb una insòlita presència policial al carrer que anà en augment —helicòpter provocador d'insomni inclòs—, no feren més que augmentar el distanciament que era patent el matí del 22 en els rostres dels ciutadans que pretenien circular pels carrers pròxims a l'itinerari reial, obligats a modificar el trajecte o a identificar-se a cada pas.

Als despatxos policials, la inquietud era encara més evident que a les dependències institucionals. La campanya de protesta anunciada per tots els grups independentistes i diversos partits de l'esquerra extraparlamentària començava a manifestar-se setmanes abans en forma de massives encartellades i pintades al carrer contra la visita reial, actes públics i manifestacions als mitjans de comunicació. Bé que previsiblement minoritari, l'anunciat boicot aconseguí posar en situació d'alerta els efectius policials, crear un malestar important als polítics —que uniren forces per tal de treure importància al poc que pogués passar, sobretot de cara enfora— i afegit a les baralles entre institucions i partits en plena època pre-electoral, posar l'ombra lleu d'un malson sobre el que havia de ser una festa grossa.

Els que no van fer bondat

Corrien rumors, ja dies abans del 22, que la Crida i l'MDT preparaven «alguna cosa», algun acte més o menys simbòlic d'oposició *in situ* a la visita del rei d'Espanya. L'espectacular acció duta a terme per la Crida, dimarts, enduent-se la bandera espanyola del palau de la Generalitat a ple dia i burlant tota la vigilància policial esvalotà l'opinió pública, els polítics i la premsa, i esverà els alts comandaments policials. Ja aleshores, i en els dos dies següents, més d'una vintena de persones havien estat detingudes en el moment d'enganxar cartells pels carrers, i la vigilància policial sobre els ambients independentistes era fortíssima.

Tot i que la intenció dels dirigents de la Crida semblava que era accedir a l'acte inaugural del Mil·lenari i donar públicament la bandera al rei d'Espanya, la bandera era finalment retornada dijous als mossos d'esquadra, un cos que havia rebut dures crítiques per la «negligència» i «distracció» comeses en deixar-se robar l'ensinya quasi davant dels propis nassos.

La calma tornà momentàniament als

despatxos dels organitzadors, preocupats per allunyar qualsevol possibilitat de conflicte durant les dues hores i mitja claus d'aquell 22 d'abril, escollides en ple horari laboral de dia feiner, però el suspens duraria fins al mateix matí de divendres, en què dos presumptes membres de Terra Lliure eren detinguts per la guàrdia civil a Sant Just Desvern, sembla ser que a punt d'atemptar contra la caserna d'aquesta població pròxima a Barcelona. Nascuts tots dos a Manresa, el bomber Marcel·lí Canet i l'estudiant Sebastià Datzira, de

o explosius— abans que grups de la guàrdia urbana i la policia estatal els obliguessin, a cops de porra i amenaces contundents, a parar la protesta.

L'actuació policial, extraordinàriament dura, no estalvià maltractaments i insults als membres de la Crida per usar la llengua catalana —la mateixa que en aquell moment emprava en el seu discurs el rei d'Espanya— i fou nítidament mostrada en les imatges emeses o publicades aquell mateix dia pels mitjans de comunicació que aconseguiren filmar tota la pel·lícula dels fets des

Un grup de la Crida és detingut després de llançar coets.

23 i 24 anys, romanien a l'hora de redactar aquesta informació incomunicats sota l'aplicació de la Llei Antiterrorista, amb l'acusació d'haver participat en diversos atemptats i de posseir diverses armes i explosius trobats dissabte i diumenge en distints amagatalls. La possibilitat que Terra Lliure dugués a terme alguna acció espectacular era contemplada de feia mesos per la policia.

La Crida, finalment, aconseguí de dur a terme per una breu estona l'acció de protesta anunciada a última hora. A les dotze en punt, i mentre arribaven els reis a la plaça de Sant Jaume, des del terrat de la seva seu al passatge del Crèdit, molt pròxim a la Generalitat, militants d'aquesta organització feien esclatar un coet amb considerable terrabastall. Fins a cinc petards aconseguiren fer explotar —despertant una forta inquietud entre els organitzadors de l'acte, que fingien calma mentre alguns periodistes estrangers es demanaven si allò eren salves d'honor

de la teulada on eren retinguts. L'endemà, cap a la fi de la diada de Sant Jordi, un miler llarg de joves independentistes convocats per l'MDT, es manifestava a la Rambla. No faltaren, com ja és habitual en dates senyalades, els enfrontaments amb la policia i la crema d'una bandera espanyola a Canaletes, amb el balanç d'algun ferit lleu i divuit detencions, i l'estrena del sistema de control policial mitjançant un helicòpter, que sobrevolava la ciutat il·luminant des del cel els focus conflictius i esquivant, a estones, els petards que li llançaven els manifestants.

Aquest mateix dia una enquesta publicada pel *Brusi* xifrava en un 40 per cent els catalans favorables a la independència per bé que aquesta aspiració no està políticament organitzada. La protesta contra la visita reial i la contundent actuació policial que l'acompanyà podrien haver-ne servit, durant l'última setmana, de catalitzador, dada que és segur que no oblidaran d'ara endavant els analistes. □